

ΠΡΑΚΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΔΩΡΕΑΝ

ΠΑΡΟΧΗ ΝΟΜΙΚΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ ΣΕ ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ
για τη ΝΟΜΙΚΗ
ΒΟΗΘΕΙΑ

Βαλτετσίου 39
10681 Αθήνα
Τ 213 026 4975
E info@hlhr.gr

legalaidwatch.gr

ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΞΕΡΕΙΣ

Στην Ελλάδα μπορείς να έχεις δωρεάν νομική βοήθεια αν είσαι ύποπτος, κατηγορούμενος ή εκζητούμενος, ανεξάρτητα από τον τόπο διαμονής σου ή τη συνήθη διαμονή σου και χωρίς καμία διάκριση λόγω φύλου, φυλής, θρησκειότητας, ηλικίας, ιθαγένειας, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, ταυτότητας φύλου κτλ. Αν μάλιστα είσαι ύποπτος ή κατηγορούμενος για κακούργημα ή εκζητούμενος, τότε έχεις δικαίωμα σε συνήγορο υπεράσπισης ανεξάρτητα και από τα εισοδηματικά σου κριτήρια.

ΠΡΟΣΟΧΗ: Για το διορισμό συνηγόρου υπεράσπισης μέσω της νομικής βοήθειας στα πλημμελήματα (με εξαίρεση τη διαδικασία του αυτοφώρου), πρέπει επίσης να έχεις και χαμηλό εισόδημα.

ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΧΑΜΗΛΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ

Το μέσο ετήσιο ατομικό ή οικογενειακό, κατά περίπτωση, φορολογητέο εισόδημα των τριών (3) τελευταίων ετών από κάθε πηγή να μην υπερβαίνει:

- (i) για άγαμο το ποσό των έξι χιλιάδων (6.000) ευρώ, προσαυξανόμενου του ανωτέρου ποσού κατά χίλια (1.000) ευρώ για κάθε προστατευόμενο τέκνο και μέχρι τέσσερα (4) τέκνα,
- (ii) για έγγαμο ή μέρος συμφώνου συμβίωσης το ποσό των οκτώ χιλιάδων (8.000) ευρώ, προσαυξανόμενου του ανωτέρου ποσού κατά χίλια (1.000) ευρώ για κάθε προστατευόμενο τέκνο και μέχρι τέσσερα (4) τέκνα.

Η πρόσβαση σε συνήγορο υπεράσπισης στις ποινικές δίκες δεν εξαρτάται από τη νομιμότητα ή μη της διαμονής σου στη χώρα μας.

Δικαίωμα σε διορισμό συνηγόρου υπεράσπισης μέσω της νομικής βοήθειας έχεις και για πλημμελήματα, εφόσον αυτά τιμωρούνται με ποινή φυλάκισης άνω των δύο (2) ετών ή αν έχεις καταδικαστεί σε ποινή φυλάκισης άνω των έξι (6) μηνών.

Να έχεις υπόψη σου ότι:

- Αν είσαι άνεργος κατά το χρόνο υποβολής της αίτησής σου για περισσότερο από δώδεκα (12) μήνες, δικαιούσαι νομικής βοήθειας, ακόμα και αν το μέσο ετήσιο φορολογητέο εισόδημά σου κατά τα τρία (3) τελευταία έτη υπερβαίνει τα ανωτέρω όρια, εφόσον όμως το υπερβάλλον ποσό δεν ξεπερνά το 1/3 των ως άνω ορίων.
- Για την πλήρωση των εισοδηματικών κριτηρίων δεν συυπολογίζονται ποσά που προέρχονται από την καταβολή προνοιακών και κοινωνικών επιδομάτων.

ΠΩΣ ΓΙΝΕΤΑΙ Ο ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ

Αν η ποινική σου υπόθεση αφορά κακούργημα, ο ανακριτής ή το Δικαστήριο έχει υποχρέωση να σου διορίσει συνήγορο. Το ίδιο ισχύει και για την αστυνομία, αν είσαι υπό κράτηση. Ακόμα και αν το αστυνομικό όργανο παραλείπει να σε ενημερώσει σχετικά με το δικαίωμά σου να έχεις δικηγόρο, να ξέρεις ότι μπορείς να το ζητήσεις ο ίδιος επιτόπου και δεν έχεις υποχρέωση να καταθέσεις ο,τιδήποτε μέχρι να έρθει ο δικηγόρος σου.

Είναι σημαντικό να γνωρίζεις ότι κάθε κατηγορούμενος έχει δικαίωμα στη σιωπή, δηλαδή να μην πει τίποτα στις αρχές, όπως επίσης και το δικαίωμα της μη αυτοενοχοποίησης, δηλαδή να μην πει πράγματα και να μη δώσει στοιχεία ενοχοποιητικά ή επιβαρυντικά για τον εαυτό του.

Έχεις το δικαίωμα να αρνηθείς γενικά το διορισμό συνηγόρου. Έχεις επίσης το δικαίωμα, με αιτιολογημένη δήλωσή σου, να αρνηθείς το συγκεκριμένο συνήγορο που σου διορίστηκε. Σε αυτήν την περίπτωση το αρμόδιο για τον διορισμό όργανο ανακαλεί την απόφαση διορισμού και με νέα απόφαση σου διορίζει άλλο συνήγορο νομικής βοήθειας. Σε περίπτωση όμως νέας άρνησής σου, δεν υφίσταται πλέον η υποχρέωση διορισμού συνηγόρου νομικής βοήθειας.

Πρέπει σε κάθε περίπτωση να έχεις υπόψη σου ότι εξαιτίας της περιπλοκότητας των νομικών ζητημάτων και εννοιών, δεν είναι εύκολο για έναν άνθρωπο να υπερασπιστεί τον εαυτό του, ακόμα και σε υποθέσεις που μοιάζουν εύκολες. Καμιά φορά οι άνθρωποι νομίζουν ότι καταλαβαίνουν την κατηγορία που εκκρεμεί σε βάρος τους, αλλά συχνά μπορεί να μην ξέρουν τις συνέπειες ή να μην κατανοούν επαρκώς τί σημαίνει αυτή η κατηγορία. Θα πρέπει επίσης να έχεις υπόψη σου ότι υπάρχουν ισχυρισμοί που μπορεί να προβάλλει ένας δικηγόρος και να οδηγήσουν σε μείωση της ποινής σου ή σε αναστολή της φυλάκισής σου, τους οποίους δεν μπορεί να γνωρίζει και να υποστηρίξει ένας μη δικηγόρος.

Η ύπαρξη ενός δικηγόρου είναι πάντα απαραίτητη και δεν υπάρχει κανένας λόγος να παραιτηθείς από αυτό το δικαίωμα. Να θυμάσαι ότι η

εκπροσώπηση από δικηγόρο είναι δικαίωμα σου και το αίτημα να σου διορίσουν δικηγόρο δεν σε κάνει περισσότερο «ύποπτο» ούτε «ένοχο» στα μάτια των αρχών.

Εάν η ποινική σου υπόθεση αφορά πλημμέλημα πρέπει να υποβάλλεις αίτηση. Αρμόδια αρχή για την εξέταση της αίτησης παροχής νομικής βοήθειας είναι ένας ειδικά ορισμένος δικαστής που βρίσκεται στο Δικαστήριο του τόπου διενέργειας της προκαταρκτικής εξέτασης ή προανάκρισης ή της δίκης που σε αφορά.

Την αίτησή σου και τα δικαιολογητικά που χρειάζονται για την απόδειξη του εισοδήματός σου -επί ποινή απαραδέκτου- πρέπει να τα υποβάλλεις:

- A εντός σαράντα οκτώ (48) ωρών από την ενημέρωσή του για το δικαίωμα παροχής νομικής βοήθειας στις περιπτώσεις διενέργειας προκαταρκτικής εξέτασης, προανάκρισης ή ανάκρισης,
- B στις περιπτώσεις ορισμού δικασίμου σε οιοδήποτε βαθμό δικαιοδοσίας έναν (1) μήνα πριν από την εκδίκαση της υπόθεσης ή επιτά (7) εργάσιμες ημέρες στις περιπτώσεις σύντμησης προθεσμίας, γ) εντός του αναγκαίου χρόνου για την εμπρόθεσμη άσκηση του ενδίκου βοηθήματος ή ενδίκου μέσου.

Να θυμάσαι ότι εάν έχεις συλληφθεί, για οιοιοδήποτε λόγο, και δεν μπορείς να προσκομίσεις δικαιολογητικά, αρκεί να το δηλώσεις και προφορικά.

Η απόφαση του δικαστή σχετικά με το αν δικαιούσαι ορισμό δικηγόρου, θα σου γνωστοποιηθεί με σύνταξη σχετικής έκθεσης.

Να θυμάσαι ότι πρέπει πάντα η διεύθυνση που δίνεις στις δικαστικές αρχές να είναι ακριβής και σωστή, διαφορετικά δεν θα ενημερώνεσαι για την ποινική σου υπόθεση. Εάν ο δικαστής απορρίψει το αίτημά σου για διορισμό δικηγόρου, μπορείς να ασκήσεις προσφυγή στον Πρόεδρο Πρωτοδικών του τόπου διενέργειας της προκαταρκτικής εξέτασης, της προανάκρισης ή της ανάκρισης ή του τόπου της δίκης σου, μέσα σε σαράντα οκτώ (48) ώρες από την

κοινοποίηση της απόφασης ή εντός του αναγκαίου χρόνου σε περίπτωση άσκησης ενδίκου βοηθήματος ή ενδίκου μέσου. Κατά της απόφασης που εκδίδεται επί της προσφυγής σου, δεν επιτρέπεται κάποιο άλλο ένδικο βοήθημα ή ένδικο μέσο.

Το πιο σημαντικό πράγμα είναι να ενημερωθείς και να πάρεις πληροφορίες αμέσως μόλις μάθεις ότι έχεις κάποια ποινική υπόθεση σε βάρος σου. Το να ξέρεις έγκαιρα τα δικαιώματά σου και να έχεις νομική βοήθεια -εφόσον τη δικαιούσαι- από την αρχή, βοηθάει και εσένα και την Πολιτεία για την καλύτερη και αποτελεσματικότερη παροχή δικαστικής προστασίας.

Να θυμάσαι επίσης ότι υπάρχουν προθεσμίες που είναι σύντομες (π.χ. για την άσκηση έφεσης) και μπορεί να τις χάσεις εάν δεν απευθυνθείς εγκαίρως στις αρμόδιες αρχές. Για το λόγο αυτό, αμέσως **μόλις μάθεις ότι υπάρχει ΠΟΙΝΙΚΗ ΥΠΟΘΕΣΗ σε βάρος σου**, εάν δεν μπορείς να απευθυνθείς σε δικηγόρο της επιλογής σου, μπορείς:

- Να απευθυνθείς στον Δικηγορικό Σύλλογο της περιφέρειας που κατοικείς και να ζητήσεις να ενημερωθείς
- Να απευθυνθείς στο Πρωτοδικείο της περιφέρειας που κατοικείς και να ζητήσεις να ενημερωθείς

Είναι κρίσιμο να παίρνεις πληροφορίες από τις σωστές πηγές και να **μην ρωτάς ανθρώπους που δεν είναι αυτό το αντικείμενό τους**, ακόμα και αν εργαζόμαστε σε κάποιο κρατικό οργανισμό, π.χ. στο Δήμο.

Σε περίπτωση που ΕΙΣΑΙ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΣ ή ΠΡΟΣΩΡΙΝΑ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΣ μπορείς να απευθυνθείς στον Διευθυντή του καταστήματος κράτησης,

ο οποίος και διαβιβάζει το αίτημά σου στο Δικαστήριο ότι επιθυμείς διορισμό συνηγόρου.

Να θυμάσαι ότι το Δικαστήριο σου διορίζει δικηγόρο και πριν από τη συνεδρίαση, εφόσον το ζητήσεις, στέλνοντας ακόμα και μια απλή επιστολή στον Εισαγγελέα. Ο έγκαιρος διορισμός δικηγόρου βοηθάει την καλύτερη προετοιμασία της υπόθεσής σου και την αποτελεσματικότερη υπεράσισή σου.

ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΕ ΣΥΝΗΓΟΡΟ ΣΤΗΝ ΠΟΙΝΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΧΟΥΝ ΚΑΙ ΤΑ ΘΥΜΑΤΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ

Αν **ΕΙΣΑΙ ΘΥΜΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΗΣ ΠΡΑΞΗΣ** μπορείς επίσης να ζητήσεις διορισμό δικηγόρου, εφόσον συντρέχουν ορισμένες προϋποθέσεις: Θα πρέπει να πληροίς τα εισοδηματικά κριτήρια που αναφέρονται ανωτέρω (βλ. σελ. 2) και το αδίκημα να τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον δύο (2) ετών ή ο κατηγορούμενος να έχει καταδικαστεί με στερητική της ελευθερίας ποινή τουλάχιστον έξι (6) μηνών.

ΠΡΟΣΟΧΗ: Αν είσαι **θύμα ενδοοικογενειακής βίας, θύμα τρομοκρατικών πράξεων, εμπορίας προσώπων** ή κάποιων εκ των **εγκλημάτων κατά της γενετικής ελευθερίας**, έχεις δικαίωμα σε νομική βοήθεια χωρίς να χρειάζεται καμία άλλη προϋπόθεση. Να θυμάσαι ότι μπορείς να απευθυνθείς για να μάθεις λεπτομέρειες είτε στον Δικηγορικό Σύλλογο της περιφέρειας που κατοικείς είτε στο Πρωτοδικείο της περιφέρειας που κατοικείς.

Το Έργο «Παρατηρητήριο για τη Νομική Βοήθεια» υλοποιείται στο πλαίσιο του προγράμματος Active citizens fund, με φορέα υλοποίησης την Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

Το πρόγραμμα Active citizens fund, ύψους € 13,5 εκ., χρηματοδοτείται από την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν και τη Νορβηγία και είναι μέρος του χρηματοδοτικού μηχανισμού του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (EOX) περιόδου 2014 – 2021, γνωστού ως EEA Grants. Το πρόγραμμα στοχεύει στην ενδυνάμωση και την ενίσχυση της βιωσιμότητας της κοινωνίας των πολιτών και στην ανάδειξη του ρόλου της στην προαγωγή των δημοκρατικών διαδικασιών, στην ενίσχυση της συμμετοχής των πολιτών στα κοινά και στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Τι διαχείριση της επιχορήγησης του προγράμματος Active citizens fund για την Ελλάδα έχουν αναλάβει από κοινού το Ίδρυμα Μποδοσάκη και το SolidarityNow. Διαβάστε περισσότερα εδώ: www.activecitizensfund.gr